

11. Прилипка С.М., Ярошенко О.М. Трудове право України : підручн. / С.М. Прилипка, О.М. Ярошенко. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х.: ФІНН, 2011. – 800 с.
12. Прокопенко В.І. Трудове право України: підруч. / В.І. Прокопенко. – Х.: Фірма «Консум», 1998. – 480 с.
13. Молодцов М.В. Трудовое право России: учебн. / М.В. Молодцов, С.Ю. Головина. – М.: НОРМА-ИНФА*М, 2003. – 640 с.
14. Ведяшкин С.В. Локальные нормативные правовые акты и их роль в установлении внутреннего трудового распорядка организации: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / С.В. Ведяшкин / Томский гос. ун-т. – Томск, 2001. – 184 с.
15. Голобородько В.О. Щодо значення та ознак внутрішнього трудового розпорядку / В.О. Голобородько // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність: матер. щоріч. міжнар. Internet-конф. студ. та молод. Вчених. (м. Харків, 10 груд. 2010 р.). – Х., 2010. – С. 309, 310.

Подкопай Д.С. Понятие и признаки внутреннего трудового распорядка. – Статья.

Статья посвящена анализу содержательного наполнения понятия «внутренний трудовой распорядок». Проанализировано мнение ведущих ученых и определены ключевые признаки.

Ключевые слова: внутренний трудовой распорядок, работник, работодатель, признаки.

Podkopaj D.S. The concept and characteristics of internal labor regulations. - Article.

This article analyzes the substantial filling of the concept of "internal labor regulations." Also, analyzes the scholarly opinion of leading scientists and identify key features of internal labor regulations.

Keywords: internal labor regulations, employee, employer, characteristics.

УДК 349.2

***Н.В.Пададименко,**
асистент кафедри правознавства
Криворізького національного університету*

**ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

Стаття присвячена визначенню спеціальних принципів соціального забезпечення працівників правоохоронних органів. Завважається на тому, що система принципів соціального забезпечення означеної категорії осіб складається із загальних та спеціальних принципів.

Ключові слова: принципи, соціальне забезпечення, працівники правоохоронних органів

Сьогодні перед законодавцем стоїть нагальне завдання виробити дійсну соціальну політику в державі, з урахуванням тих фінансових та організаційних можливостей, що є в країні. Поки-що робота в цьому напрямку просувається вельми повільно: як практиками, науковцями, так і експертами міжнародних організацій відмічається наявність значної кількості пільг, компенсацій тощо, які не відповідають реальним можливостям держави. Працівники правоохоронних органів в цьому аспекті є однією з тих категорій громадян, яким певні соціальні пільги та допомоги передбачаються законодавством, але не завжди право на них реалізовується, внаслідок призупинення або ж взагалі відміни окремих норм щодо їхнього соціального забезпечення. Тому за мету в даній роботі поставлено встановити перелік спеціальних принципів соціального забезпечення працівників правоохоронних органів.

Принципи соціального забезпечення працівників правоохоронних органів – це ті основні, керівні начала, відповідно до яких здійснюється соціальне забезпечення досліджуваної категорії працівників, з урахуванням особливостей, притаманних саме цьому виду соціального забезпечення. Даному питанню досі не приділялося належної уваги в науковій літературі, що, без сумніву, є недоліком сучасної науки права соціального забезпечення. Відтак, використовуючи наукові надбання В.С. Андрєєва, Я. І. Безуглої, Н. Б. Болотіної, Т.З. Гарасиміва, І. В. Гуціна, О. Є. Мачульської, І. М. Сироти, Б. І. Сташківа, В. А. Тарасової, В.Ш. Шайхатдинова та інших дослідників в сфері права соціального забезпечення, а також О. М. Бандурки, В. К. Колпакова, О. П. Рябченка, О. Ю. Синявської, які досліджували питання соціального забезпечення працівників ОВС, спробуємо здійснити дослідження за даним напрямком.

Слід вказати, що принципи соціального забезпечення працівників правоохоронних органів мають відповідати принципам права соціального забезпечення, але не можуть ними обмежуватись. Так в принципах права соціального забезпечення працівників правоохоронних органів мають враховуватись особливості соціально-правового статусу цієї категорії працівників, особливості умов проходження ними служби та виконання покладених на них завдань в небезпечних для їх життя та здоров'я умовах та обставинах. Окрім того, визначаючи такі принципи, слід розуміти, що працівники правоохоронних органів є не тільки представниками держави, але й опорою її правового, соціального, демократичного розвитку. Звідси, від якості соціального забезпечення цих працівників в повній мірі залежить правопорядок в державі, її подальший правовий розвиток.

В цьому аспекті слід приділити увагу нещодавно здійсненому дослідженню М.С. Бідюковою «Правове регулювання матеріального забезпечення працівників ОВС», в якому вчена виділяє ряд принципів матеріального забезпечення працівників ОВС (які є представниками правоохорон-

них органів). Звісно, що матеріальне та соціальне забезпечення не є тотожними явищами, однак, виходячи з того, що до видів матеріального забезпечення працівників ОВС дослідницею віднесено: грошове забезпечення; забезпечення майном (озброєння, боєприпаси, бойова та інша техніка, засоби зв'язку, криміналістична, оперативна та організаційна техніка, транспортні засоби, речове, господарче, спортивне майно, спецодяг, казармений інвентар тощо); пільги та компенсації; державне обов'язкове особисте страхування; пенсійне забезпечення; житлове забезпечення; медичне та санаторно-курортне забезпечення, можна зробити висновок, що соціальне забезпечення є ширшим за матеріальне, оскільки включає в себе також соціальне обслуговування. Вчена виділяє дві групи принципів: загальні та спеціальні. Загальні принципи матеріального забезпечення працівників ОВС є похідними від основних принципів соціально-правового забезпечення, які забезпечують інтеграцію його окремих видів, взаємну їх погодженість і загальну спрямованість на реалізацію намічених загальних цілей та завдань. Особливість загальних принципів матеріального забезпечення працівників ОВС полягає у тому, що вони є основними правилами (положеннями), спільними для усіх напрямків соціального забезпечення. До загальних принципів матеріального забезпечення працівників ОВС вчена віднесла: законність, гідність, пріоритетність прав, свобод і законних інтересів працівників ОВС, рівність, гуманізм, гласність, правова впорядкованість, науковість, відповідальність, професійна компетентність, системність, плановість, підконтрольність та економічність. Другу групу принципів матеріального забезпечення працівників ОВС становлять спеціальні, до яких віднесено: заборона обмежень прав працівників ОВС та членів їх сімей у сфері матеріального забезпечення; захист порушених прав у сфері матеріального забезпечення; забезпечення соціальної та професійної адаптації працівників ОВС, які звільняються у зв'язку із скороченням чисельності або штату; гарантування дотримання встановлених норм робочого часу і часу відпочинку працівників ОВС; забезпечення безоплатною кваліфікованою медичною допомогою та лікуванням у військово-медичних закладах; забезпечення працівників ОВС жилими приміщеннями на пільгових умовах; дотримання встановлених законодавством вимог щодо пенсійного забезпечення та державного обов'язкового особистого страхування [1, с. 7].

Підтримуючи позицію про доцільність виділення двох груп принципів – загальних та спеціальних – погодимося із визначеними дослідницею загальними принципами, які цілком можна вважати загальними принципами і для соціального забезпечення працівників правоохоронних органів, але вважаємо за доцільне корегувати спеціальні принципи соціального забезпечення для досліджуваної категорії працівників. Так, пропонуємо, синтезувавши існуючі в науці точки зору щодо системи принципів права соціального забезпечення (В.С.Анреєва, Т.З.Гарасиміва, І.М.Сироти, К.М.Гусова), та здійснивши аналіз тих принципів матеріального забезпечення працівників ОВС, принципами соціального забезпечення працівни-

ків правоохоронних органів вважати: 1) принцип державного гарантування реалізації права на соціальне забезпечення працівників правоохоронних органів та членів їх сімей; 2) принцип диференціації умов соціального забезпечення працівників правоохоронних органів, 3) принцип адресного характеру соціального забезпечення працівників правоохоронних органів; 4) принцип захисту і охорони прав у сфері соціального забезпечення працівників правоохоронних органів із заборonoю обмежень цих прав; 5) принцип соціальної справедливості.

Принцип державного гарантування реалізації права на соціальне забезпечення працівників правоохоронних органів та членів їх сімей. Так, у рішенні КСУ від 26.12.2011 підтверджено право встановлювати розмір соціальних виплат відповідно до фінансових можливостей держави. Відповідно до змісту даного рішення, розміри соціальних виплат залежать від соціально-економічних можливостей держави, проте мають забезпечувати конституційне право кожного на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, гарантоване статтею 48 Конституції України, передбачені законами соціально-економічні права не є абсолютними [58]. Як бачимо, на сьогодні спостерігається негативна тенденція через неможливість фінансового забезпечення працівників правоохоронних органів всіма пільгами, компенсаціями та гарантіями. Фінансові труднощі держави можуть похитнути принцип державного гарантування реалізації права на соціальне забезпечення працівників правоохоронних органів. Вважаємо, що такі вимушені дії держави відбуваються з метою збереження балансу інтересів усього суспільства і носять тимчасовий характер. Проте, очевидно, це рішення зачіпає працівників правоохоронних органів та звільнених із військової служби. Фактично має місце факт відмови державою від своїх зобов'язань, зокрема: Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1); права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (частина друга статті 3); конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані, при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод (ч.2,3 статті 22) [2]. Тому потребується законодавче закріплення зазначеного принципу у спеціальному нормативно-правовому акті, яке б не підлягало скасуванню та призупиненню.

Принцип диференціації умов соціального забезпечення працівників правоохоронних органів полягає насамперед в урахуванні тих умов, в яких здійснювалося несення служби працівником відповідного органу. Диференційований підхід насамперед має базуватися на врахуванні характеру діяльності та виконуваних завдань. Окрім того, вважаємо, що диференційований підхід має обов'язково враховувати стать працівника, оскільки праця в даних органах є напруженою, як в психічно-емоційному, так і у фізичному плані, а конституційно закріплений принцип охорони материнства в даному випадку не втрачає своєї актуальності. Відмітимо, що диференціація соціального забезпечення на підставі статі могла б суттєво вирішити проблему гендерної рівності, оскільки в такому разі немає ніякої дискриміна-

ції, а є піклування держави про забезпечення принципу охорони материнства. Слід відмітити, що такі зауваження робить і М.І.Іншин, пропонуючи «враховувати необхідність зниження страхового стажу та стажу роботи в ОВС жінок-працівників ОВС, особливо, якщо їхня служба безпосередньо відноситься до правоохоронної діяльності»[3, С. 104].

Принцип адресності. Виникає питання, чи можна принцип адресності вважати таким, що входить в систему галузевих принципів соціального забезпечення працівників правоохоронних органів?

Аналіз чинного законодавства у сфері соціального забезпечення дозволяє зробити висновок про те, що сьогодні принцип адресності має місце у деяких законах та підзаконних нормативно-правових актах. Наприклад, Законами України: «Про міліцію», «Про службу безпеки», «Про прокуратуру» визначено право отримувати працівникам правоохоронних органів кошти для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання зрідженого газу, твердого і рідкого, пічного побутового палива. Такі пільги мають адресний характер. Аналіз соціально-забезпечувального законодавства дозволяє зробити висновок про те, що безпосередньо або опосередковано принцип адресності присутній у нормативно-правових актів у сфері соціального забезпечення працівників правоохоронних органів.

О. Г. Чутчева розглядає можливість розповсюдження принципу адресності на різні організаційно-правові форми соціального забезпечення. Погодимося з її думкою, що надзвичайно обережно необхідно підходити до розповсюдження принципу адресності при наданні пільг в Україні. З одного боку, закон вимагає зберегти рівень і види соціальних виплат. З іншого боку, відсутність адресного підходу у наданні пільг в Україні призводить до використання пільг, що фінансуються з державного бюджету, всіма категоріями пільговиків не залежно від рівня їх доходів і інших обставин, які зазвичай враховуються і впливають або на можливість одержання соціальних виплат, або на їх розмір [4, с. 65].

На сьогодні державні зобов'язання за наявністю пільг та наявністю фактичних фінансових ресурсів держави для їх забезпечення не відповідають одні одним. Окрім того спостерігається тенденція поповнення пільг новими без відповідного фінансування, непрозорість процедури наданих пільг, множинність пільг, які надаються за професійною ознакою, не враховуючи матеріальної. На нашу думку, вирішенню проблем пільг та подолання соціальної напруги з цього приводу буде сприятиме якісна реалізація принципу адресності у системі соціального забезпечення. Слушними є висновки О. Г. Чутчевої, про те що принцип адресності соціальних виплат, враховуючи матеріальне становище конкретної людини у конкретній життєвій ситуації, що визнана державно організованим суспільством соціально поважною, сприятиме, з одного боку, ефективнішій реалізації соціальних прав, оскільки дозволить враховувати конкретну життєву ситуацію одержувача соціальних виплат – працівника (колишнього працівника) правоохоронного органу [4, с. 67].

Принцип захисту і охорони прав у сфері соціального забезпечення працівників правоохоронних органів із заборonoю обмежень цих прав полягає у тому, щоб працівник правоохоронного органу, з одного боку, міг розраховувати на отримання певної допомоги чи соціального обслуговування у разі настання передбачених законом ризиків та обставин, а з іншого, мав можливість відстоювати своє право на соціальне забезпечення.

Так, перша умова стосовно того, що працівники цих органів мають розраховувати на певну соціальну підтримку, тісно переплітається із державним гарантуванням реалізації права на соціальне забезпечення, тобто такі дії представляють собою діяльність держави по недопущенню відміни або звуження змісту належних працівникам цієї категорії прав у сфері соціального забезпечення. Окрім того для реалізації цього принципу пропонуємо закцентувати увагу на доцільності підвищення ролі профспілок, тобто участі громадських організацій, що представляють інтереси таких працівників, в розробці, прийнятті та реалізації рішень з питань соціального забезпечення та захисту їхніх прав. Так, як вірно зазначається в літературі, «в сфері соціального забезпечення треба звернути увагу на врегулювання діяльності профспілкових організацій, функціонування яких є дуже поширеним в зарубіжних країнах. Причому їх основні функції полягають у контролі над виконанням адміністрацією правил та положень нормативних актів щодо проходження служби, правового та соціального захисту особового складу, консультуванні, вихованні тощо. Профспілки працівників міліції активно діяли у перші роки радянської влади, що позитивно впливало на рівень правової захищеності їх членів» [5, с. 132-133].

Друга умова щодо захисту прав у сфері соціального забезпечення працівників правоохоронних органів розуміється нами як необхідність пріоритетного вирішення справ з приводу нарахування пенсій, виплати допомог тощо в судах. Такі справи мають вирішуватись всесторонньо та справедливо, з урахуванням тієї суспільно важливої ролі, що відіграють працівники правоохоронних органів в державі. При чому захисту мають підлягати не тільки ті конкретні права, що порушуються стосовно певної особи, але й взагалі права у сфері соціального забезпечення всіх працівників правоохоронних органів. Зокрема, прокуратура, як орган, що здійснює нагляд за законністю в державі, повинна мати можливість подавати запити до Конституційного Суду щодо звуження чи відміни певних прав працівників правоохоронних органів.

Принцип соціальної справедливості полягає у тому, щоб соціальне забезпечення працівників правоохоронних органів не виходило за розумні межі, а лише забезпечувало еквівалентну можливість виконання цими працівниками покладених на них завдань та функцій. Тобто не слід забувати про переобтяженість бюджету пільгами, не слід забувати, що існують й інші категорії громадян, які потребують допомоги та підтримки. Разом із тим, і нехтувати нормальними потребами таких працівників теж не слід. Відсутність соціальної справедливості створює передумови для корупції в лавах вказаних органів. Розуміючи, що, наприклад, з виходом на пенсію ці

працівники втратять доступ до владних повноважень, а отже і до певних ресурсів та можливостей, вони намагаються так би мовити «наперед» себе забезпечити. Наявна проблема була б усунена, якби цим працівникам гарантувалося належне пенсійне, медичне забезпечення. При цьому цікавою та слухною є пропозиція, висловлена в науковій літературі, стосовно взагалі втрати державним службовцем права на пенсію у разі вчинення корупційного правопорушення. Так, як би пенсійне і взагалі соціальне забезпечення (окрім випадків втрати працездатності, нещасного випадку під час несення служби і тому подібного), в тому числі і будь-які пільги, компенсації, видане чи продане за 50відсотковою знижкою житлове приміщення, були на гідному рівні, то їх втрата для працівників правоохоронних органів була б значущим стримуючим фактором проти вчинення корупційних дій. Відтак, належне, соціально справедливе соціальне забезпечення досліджуваної категорії працівників, могло б виконувати і превентивну роль у протидії корупції в цих органах.

Підсумовуючи, зазначимо, що вказані принципи соціального забезпечення працівників правоохоронних органів не претендують на абсолютну повноту, навпаки, вони потребують обговорення в наукових колах та, можливо, уточнення. Однак, і надмірної деталізації такої системи принципів також не має бути, оскільки це все ж таки «керівні начала», а не дублювання закріплених законодавством напрямів та видів соціального забезпечення працівників вказаних органів, як це зроблено М.С. Бірюковою при визначенні принципів матеріального забезпечення працівників ОВС.

Література:

1. Бідюкова М.С. Правове регулювання матеріального забезпечення працівників ОВС: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / М. С.Бідюкова; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2008. – 20 с.
2. Рішення Конституційного Суду України (у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII "Прикінцеві положення" Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік») від 26.12.2011 р. N 20-рп/2011, Справа N 1-42/2011 // Офіційний вісник України, 2012, N 3 (20.01.2012), ст. 100.
3. Іншин М.І. Удосконалення пенсійного забезпечення працівників органів внутрішніх справ / М. І. Іншин // Право України. – 2012. – № 6. – С. 100-106.
4. Чутчева О.Г. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: теорія і практика / О.Г. Чутчева // Право України. –2003. – № 7. – С 65-69.
5. Суббот А.І. Загальний аналіз правового та адміністративно-правового захисту працівників податкової міліції / А.І. Суббот, Мартинюк А.В. // Вісник: серія право та державне управління. –2012. – № 1 – С. 131 –134.

Пададименко Н.В. Принципы социального обеспечения работников правоохранительных органов. – Статья.

Статья посвящена определению специальных принципов социального обеспечения работников правоохранительных органов. Определяется, что система принципов социального обеспечения отмеченной категории лиц состоит из общих и специальных принципов.

Ключевые слова: принципы, социальное обеспечение, работники правоохранительных органов

Padadimenko .N.V. Principles of social security law enforcement officers. - Article.

The article is devoted to the definition of specific principles of social security law enforcement officers. Determined that the system of principles of social security award category of persons consists of general and specific principles.

Keywords: principles, social services, law enforcement officials

УДК 349.2

*О.С. Прилипка,
аспірантка кафедри трудового права та права
соціального забезпечення КНУ ім. Тараса Шевченка*

**ЗАПОЗИЧЕНА ПРАЦЯ: СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД,
ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.**

У статті визначено поняття запозиченої праці, визначено суб'єктний склад правовідносин, що виникають у зв'язку із використанням займаної праці, надано детальну характеристику кожному із суб'єктів зазначених правовідносин. Статтею визначено види займаної праці та надана їх класифікація.

Ключові слова: запозичена праця, аутсорсинг, аутстафінг, лізинг персоналу, оренда персоналу, підбор тимчасового персоналу, хедхантінг, аутплейсмент.

Запозичена праця - поняття яке широко застосовується в сучасному світі, однак воно не є досконало вивченим у вітчизняній науці трудового права. Попри велику кількість наукових статей з цього приводу, постійного обговорення даної теми в різноманітних юридичних виданнях, на сьогодні не має єдиного розуміння даного явища, не має єдиного визначення понять, які застосовуються у сфері запозиченої праці. За загальними рисами, запозичена праця характеризується вступом у трудові правовідносини третього учасника – кадрового агентства, тобто на стороні роботодавця виступає два учасника трудових правовідносин, на відміну від звичайних